







HE 213/2018 vp

Pelaajan pakollinen tunnistaminen rahapeliautomaatilla

Eduskunnan hallintovaliokunta, 11.1.2019
lakimies, varatuomari Kai Massa

1. Yleistä

- Rahapelaamisesta aiheutuu rahapelimuodosta riippumatta haittoja ongelmapelaajille, minkä takia arpajaislaissa on myös haittojen ehkäisemiseen kiinnitettävä huomiota.
- Rahapeliautomaatilla pelaamisessa on suurilta osin kysymys kuitenkin satunnaispelaamisesta. Moni asiakas pelaa rahapeliautomaattia muutamilla euroilla ostoskäynnin aikana tai ajanvietteenä ravintolassa tai liikenneasemalla asioitaessa. Tällaista pelaamista ei tule vaikeuttaa.
- **MaRa suhtautuu kielteisesti pakollista tunnistamista koskevaan ehdotukseen, koska se laskisi huomattavasti Veikkauksen kumppaniyrityksille maksettavia korvauksia ja vaikeuttaisi satunnaispelaamista.**

2. Rahapelituottojen merkitys liikenneasemille ja ravintoloille

- Hajasijoitettuja rahapeliautomaatteja on tällä hetkellä yli 2300 ravintolassa, joissa on yhteensä 4552 rahapeliautomaattia. Noin 800 liikenneasemalla on yhteensä 3762 rahapeliautomaattia.
- **Rahapeliautomaateista saatavat korvaukset Veikkaus Oy:ltä muodostavat ravintola- ja liikenneasemasektorin yrityksille tärkeän ja merkittävän tuloerän**
- Pelaajan pakollisella tunnistamisella olisi hyvin negatiivisia taloudellisia seurauksia rahapeliautomaatteja tiloissaan pitäville Veikkauksen kumppaniyrityksille

2. Rahapelituottojen merkitys liikenneasemille ja ravintoloille

- Hajasijoitetuista rahapeliautomaateista on vuonna 2017 kertynyt tuottoa nettona **590 miljoonaa euroa** (josta on vähennetty pelaajille maksetut voitot). Tästä summasta kumppaneille on maksettu n. 15 % (17 % pelikatteesta - arpajaisvero 12%). **Kumppaniyritykset ovat saaneet vuonna 2017 korvauksia rahapeliautomaateista yhteensä 80 miljoonaa euroa.**
- Tällä hetkellä yksi hajasijoitettu rahapeliautomaatti tuottaa keskimäärin 2.500 - 3.000 euroa kuukaudessa (sijoituspaikoittain tarkasteltuna tuotto on erilainen). **Yhdestä rahapeliautomaatista kumppanille maksettava summa (n. 15 %) on noin 400 - 500 euroa kuukaudessa eli noin 4.800 - 6.000 euroa vuodessa.**

3. Esityksen vaikutukset liikenneasema- ja ravintolayrityksille

- Pakollinen tunnistaminen ja siihen mahdollisesti kytkettävät rajoitukset vähentäisivät pelituottoja huomattavasti:
  - *Veikkauksen esittämien arvioiden mukaan yksistään tunnistamisvelvoite laskisi rahapeliautomaateista kumppaniyrityksille maksettuja korvauksia 20 miljoonalla eurolla. Jos tunnistamisvelvoitteeseen kytketään pelaamisen rajoituksia, kumppaniyrityksille maksettavat korvaukset laskisivat 27 miljoonalla eurolla ja pahimmassa tapauksessa 45 miljoonalla eurolla*
- Liikenneasema- ja ravintolatoimialan yritykset ovat myös arvioineet, että esitys johtaa rahapelituottojen merkittävään laskuun etenkin, jos muutos tapahtuu hallitsemattomasti ja satunnaispelaamista ei rajata tunnistamisvelvoitteen ulkopuolelle

3. Esityksen vaikutukset liikenneasema- ja ravintolayrityksille

- Rahapeliautomaateista saatavien tulojen vähentyminen vaikuttaisi negatiivisesti yritysten henkilökuntaan. Rahapeliautomaateista saatavien tulojen menetys pakottaisi henkilöstökulujen leikkaamiseen ja jopa irtisanomisiin.
- **Esitys asettaisi myös usean yrityksen koko toiminnan jatkuvuuden vaakalaudalle**. Erityisesti syrjäseudulla olevien pienten liikenneasemayrityksien toimintaa rasittaa heikko kannattavuus, mikä on pakottanut sulkemaan toimipaikkoja nyt ja jatkossa. **Lakiesitys voimistaisi tätä työllistämisen ja alueellisten palveluiden saatavuuden kannalta hyvin negatiivista kehitystä**.

3. Esityksen vaikutukset liikenneasema- ja ravintolayrityksille

- *Esimerkki 1 (ravintola):*
- Yrittäjävetoisessa pienessä ravintolassa on yksi rahapeliautomaatti, jota asiakkaat pelaavat ajanvietteeksi juomia nauttiessaan. Rahapeliautomaatista saatavat tulot yritykselle ovat 30.000 euroa vuodessa. Ravintolan kannattavuus on heikko ja toiminta on ollut tappiollista. Peliautomaatista saatavat tulot ovat kuitenkin tuoneet riittävän lisätulon yritykselle. Jos peliautomaatin tulot vähentyisivät vuodessa pakollisen tunnistamisen takia esimerkiksi kymmenellätuhannella, yritys joutuu taloudellisiin vaikeuksiin. Peliautomaateista saatavia tuloja ei voi korvata muilla tulonlähteillä. Tämä voi johtaa pahimmassa tapauksessa yrityksen toiminnan lopettamiseen, jolloin sekä yrittäjä että työntekijät jäävät työttömäksi.

3. Esityksen vaikutukset liikenneasema- ja ravintolayrityksille

- *Esimerkki 2 (liikenneasema):*
- Yrityksellä on 10 liikenneasemaa ja tuotot rahapeliautomaateista ovat vuositasolla 300.000 - 350.000 euroa. Rahapeliautomaateista saatavat tuotot muodostavat yritykselle tärkeän tulonlähteen. Asiakkaat pelaavat rahapeliautomaatteja käydessään ostoksilla tai kahvilla liikenneasemalla ja tyypillinen asiakas pelaa taskustaan muutaman kolikon.
  - Jos pelaajan pakollinen tunnistaminen rahapeliautomaateissa tulee pakolliseksi, rahapelituotot voivat tippua useilla kymmenillä tuhansilla euroilla ja pahimmassa tapauksessa 100.000 - 200.000 eurolla vuodessa. Koska peliautomaateista saatavia tuloja ei pystytä korvaamaan muilla tulolähteillä, yritys joutuu karsimaan kulujaan. Kiinteitä tai muita liikeaseman toimintaan liittyviä kuluja ei voida leikata, joten säästöt joudutaan kohdistamaan henkilöstökuluihin, joko henkilöstön määrää tai tunteja vähentämällä tai karsimalla palveluja. Rahapelaamisesta vähentyvien tuottojen leikkaantuminen on hyvin negatiivinen asia yritykselle ja sen työntekijöille.

4. Pelaaminen siirtyisi ulkomaisille uhkapelisivustoille

- **Rahapeleistä saatavat tulot virtaavat ulkomaille, mutta rahapelaamisen haitat jäävät Suomeen**
  - Lakiesityksessä hajasijoitetut rahapeliautomaatit on nähty peliongelmien syynä. Niihin kuitenkin painottuu suuri määrä satunnaispelaamista, joka ei aiheuta mitään ongelmia
  - Vähälle huomiolle on jäänyt se, mikä vaikutus peliongelmiin ja niiden syntymiseen on verkossa olevilla ulkomaisilla uhkapelisivustoilla**.** Näihin palveluihin keskittyy jo tällä hetkellä iso määrä ongelmapelaamista
  - **Esitys johtaisi siihen, että raha- ja ongelmapelaaminen siirtyisi yhä enemmän verkkoon ulkomaisten palveluntarjoajien sovelluksiin**, joita pelaamisrajoitukset eivät koske. Näitä palveluntarjoajia ei koske Suomen vastuullista rahapelitoimintaa koskevat säännöt ja toimintaperiaatteet

5. Sääntelyn tasapuolisuus

- Sääntelyn tulee olla tasapuolista hajasijoitettujen ja Veikkauksen omien pelisalien raha-automaattien osalta. Kestäviä perusteita hallituksen esityksen mukaiselle erilaiselle sääntelylle ei ole

  -> Esityksessä omaksuttu malli johtaisi siihen, että pelaaminen siirtyisi yhä enemmän Veikkauksen pelisaleihin hajasijoitettujen peliautomaattien sijasta. Tämä laskisi entisestään kumppaniyrityksille maksettavia korvauksia.
- Lakiesityksellä risteilyaluksille annettaisiin entisestään lisää kilpailuetua maassa toimiviin yrityksiin nähden. Sääntely ei koskisi risteilyaluksia, joiden kotisatama on Ahvenanmaalla (rahapelejä laivoilla toimeenpanee PAF). Risteilyaluksilla on jo tällä hetkellä olennaisesti kevyempi alkoholi- ja tupakkalainsäädäntö ja niille maksetaan merkittäviä rahallisia tukia.

6. MaRan muutosehdotukset

- Jos pelaajan tunnistamisvelvoite rahapeliautomaattipelaamisessa säädetään arpajaislakiin, tulee rahapeliautomaateista saatavien tulojen menetys minimoida:
  - **tunnistamisvelvoitteelle siirtymäaika vuoden 2022 loppuun saakka** (kumppaniyritysten toimintaedellytyksiä ei heikennettä hallitsemattomilla muutoksilla ja pelaajat totutetaan muutokseen)
  - **ongelmaton pelaaminen (=satunnaispelaaminen) jätetään tunnistamisvelvoitteen ulkopuolelle ja**
  - yksinoikeudella toteutettujen arpajaisten tuotosta maksettavaa **arpajaisveroa (tällä hetkellä 12 % rahapelituotoista) alennetaan**

7. Satunnaispelaamisen rajaaminen tunnistusvelvoitteen ulkopuolelle

- Merkittävä osa rahapelituotoista tulee satunnaispelaamisesta. Satunnaispelaaminen ei aiheuta mitään ongelmia yhteiskunnalle tai yksilölle vaan se tuottaa pelkästään hyötyjä, kuten tuloja kumppaniyrityksille ja Veikkauksen edunsaajille.
- **Arpajaislakiin on mahdollista säätää kriteerit/kynnys, joka sulkee tunnistamisvelvoitteen ulkopuolelle satunnaispelaamisen**.
  - Satunnaispelaajien tulisi voida jatkossakin pelata esimerkiksi tietty rahamäärä (panos) rahapeliautomaatilla ilman tunnistautumista. Toinen vaihtoehto on kytkeä pakollinen tunnistaminen esimerkiksi pelaamiseen käytettyyn aikaan
  - Veikkaus kehittäisi mahdollisuuden asettaa peliautomaatteihinsa peliaikaan tai käytettyyn rahamäärään perustuvan kynnyksen, jonka jälkeen pelaamista voi jatkaa vain tunnistautuneena.

8. Rahanpesulain soveltamisalaa ei tule laajentaa

- Rahanpesulakia esitetään muutettavaksi niin, että pelikasinoiden ulkopuoliset rahapeliautomaatit tulisivat lain soveltamisalan piiriin, kun pelaaminen tapahtuisi tunnistautuneena.
  - Rahapeliautomaatit on voitu jättää rahanpesulain ulkopuolelle niihin liittyvän vähäisen rahanpesuriskin takia. Perusteluista ei käy ilmi, että rahanpesulakiin liittyvä kansallinen riskiarviointi rahapeliautomaattien osalta olisi muuttunut aiemmasta. Rahanpesulain soveltamisalan laajennuksesta aiheutuisi hallinnollista taakkaa ja kustannuksia Veikkaukselle ja poliisille ja mahdollisesti myös muille osapuolille
- MaRa katsoo, että pelikasinon ulkopuolella tapahtuvan rahapeliautomaattipelaamisen on oltava jatkossakin rahanpesulain soveltamisalan ja asiakkaan tuntemista koskevien velvoitteiden ulkopuolella. Tunnistautumista koskevat vaatimuksista tulisi säätää yksinomaan arpajaislaissa ja sen nojalla annettavissa asetuksissa.